

Prezentujemy najnowszy, dziewiąty numer półrocznika Instytutu Historii Sztuki Uniwersytetu Łódzkiego „TECHNE. Seria nowa”. Tematem przewodnim, wokół którego koncentrują się rozważania większości autorów, są nowożytnie fundacje architektoniczne elit magnackich oraz wysokich urzędników państwowych. Szczególną uwagę poświęcono aktywności podskarbich, marszałków i hetmanów – jako inicjatorów budowy lub przekształceń rezydencji – oraz ich pozycji polityczno-społecznej. Pierwszy artykuł, pióra Jacka Kowalskiego, stanowi dogłębne studium ikonografii malowidła *Hołd carów Szujskich*, pochodzącego z rezydencji w Podhorcach. Siedziba Koniecpolskich została też przywołana przez Zbigniewa Banię, charakteryzującego aktywność fundatorską hetmanów, związaną na przykład z modernizacją kresowych twierdz. Jarosław Zawadzki w obszernym tekście omówił inwestycje Jana Krzysztofa Radziwiłła, obrazując między innymi stopień zaangażowania magnata w zatwierdzanie projektów oraz sposób kierowania pracami budowlanymi. Problematykę polityki fundacyjnej prowadzonej przez podskarbich koronnych przedstawił Piotr Gryglewski. Autor uwidoczniał zarazem ścieżki kariery reprezentantów rodzin Firlejów, Ligezów czy Daniłowiczów, piastujących powyższy urząd. Jakub Sito – kontynuujący wątek podskarbich wielkich koronnych – wskazał na wiedeńską genezę warszawskiego pałacu Jana Jerzego Przebendowskiego, czyli obecnej siedziby warszawskiego Muzeum Niepodległości. Tadeusz Bernatowicz zaprezentował dogłębny analizę projektów kaplicy elektorskiej we Wrocławiu, które stworzył Pompeo Ferrari. Badacz przybliżył jednocześnie nowe ustalenia dotyczące dokonań tego wybitnego architekta. Z kolei aktywności fundatorskiej rodów marszałkowskich, dążących do zaznaczenia swojej obecności w przestrzeni urbanistycznej Warszawy, poświęcony został tekst Aliny Barczyk. Następnie interdyscyplinarne spojrzenie na postać carycy Maryny zaproponował Jan Zieliński, który zaprezentował nawiązania do małżonki Dymitra Samozwańca w kulturze i literaturze. Badacz wykazał też między innymi fascynację Marcela Prousta dziejami rodu Mniszchów. Dział artykułów zamyka opracowanie Mirosława Płonki, analizującego powstanie i rozwój Nowego Zbrzydowa jako miasteczka kalwaryjnego.

Tradycyjnie tom dopełnia dział poświęcony sprawozdaniom z wydarzeń naukowych i recenzjom publikacji. Alina Barczyk i Piotr Gryglewski zrelacjonowali uroczystość wręczenia jubileuszowej księgi *Miraże natury i architektury* prof. Tadeuszowi Bernatowiczowi. Katarzyna Jaworska omówiła album poświęcony postaci i dorobkowi artystycznemu Konstantego Czarotoryskiego. Regionalny

akcent stanowi ostatni z tekstów, przygotowany przez Katarzynę Schatt-Babińską. Autorka przybliży w nim przebieg sesji naukowej zorganizowanej przez Interdyscyplinarne Centrum Studiów Miejskich Uniwersytetu Łódzkiego i poświęconej urbanistyce Łodzi.

Jesteśmy bardzo wdzięczni Autorom za przygotowanie niezwykle interesujących i wartościowych tekstów. Dziękujemy także wszystkim Czytelnikom naszego periodyku i pragniemy życzyć miłej lektury!

Redaktorzy tomu

Piotr Gryglewski

 <https://orcid.org/0000-0002-2712-2855>

Tadeusz Bernatowicz

 <https://orcid.org/0000-0002-8674-5307>

Alina Barczyk

 <https://orcid.org/0000-0002-6596-8915>